

Sygn. akt II AKz 593/23

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Robert Pelewicz (del.)
Protokolant:	Monika Łojewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Regionalnej w Krakowie Agnieszki Stanek

po rozpoznaniu w sprawie

T. J.

podejrzanego o przestępstwo z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i inne

zażaleń wniesionego przez obrońcę oskarżonego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 7 sierpnia 2023 r., sygn. akt II Kp 579/23

w przedmiocie dalszego stosowania tymczasowego aresztowania

na podstawie art. art. 437 § 1 k.p.k.

postanawia

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

T. J. jest podejrzany o popełnienie przestępstwa z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. Środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania zastosowany został wobec podejrzanego na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 17 maja 2023 r., sygn. akt. II Kp 394/23, utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 6 czerwca 2023 r., sygn. akt II Kz 195/23, na okres 3 miesięcy - tj. do dnia 15 sierpnia 2023 roku.

Wymienionym na wstępie postanowieniem, Sad Okręgowy w Tarnowie przedłużył stosowanie wobec podejrzanego T. J. stosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania na okres dalszych 3 (trzech) miesięcy, to jest do dnia 13 listopada 2023 roku godz. 6:35.

Na powyższe orzeczenie, zażalenie złożył obrońca oskarżonego. Skarżący zarzucił postanowieniu naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na jego treść, tj.:

- art. 92 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd treści wyjaśnień złożonych przez podejrzanego w dniu 7 sierpnia 2023 r., w których przyznaje się on w zasadniczej mierze do zarzucanych mu czynów;

- art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez bezzasadne przyjęcie, że w stosunku do podejrzanego T. J. występuje uzasadniona obawa matactwa w sytuacji, w której podejrzany przyznał się w zasadniczej mierze do zarzucanych mu czynów;

- art. 263 § 2 k.p.k. poprzez bezzasadne przyjęcie, że w toku postępowania przygotowawczego zaistniały szczególne okoliczności sprawy, które w stosunku do podejrzanego T. J. uzasadniają przedłużenie tymczasowego aresztowania ponad okres, o którym mowa w art. 263 § 1 k.p.k.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca podejrzanego wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości, względnie o jego zmianę i orzeczenie środka zapobiegawczego o charakterze niezolacyjnym.

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do treści zażalenia już na wstępie stwierdzić należy, że sformułowane w zażaleniu zarzuty są zasadniczo tożsame z tymi, które były już przedmiotem szczegółowej analizy przez sąd odwoławczy – Sąd Okręgowy w Tarnowie w postanowieniu z 6 czerwca 2023 r., sygn. akt II Kz 195/23. W obecnym stanie sprawy, argumentacja przedstawiona w tym orzeczeniu, jest nadal aktualna, co do istnienia przesłanki ogólnej i przesłanek szczególnych stosowania tymczasowego aresztowania. Zmieniły się natomiast okoliczności sprawy rzutujące na potrzebę dalszego stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego.

Analizując więc sytuację procesową oskarżonego T. J. w kontekście zarzutów zażalenia, to pierwszej kolejności podkreślić należy, że każde przedłużanie tymczasowego aresztowania jest decyzją procesową autonomiczną wobec tej, która została podjęta poprzednio w przedmiocie zastosowania tego środka zapobiegawczego oraz uprzednich decyzji procesowych o jego przedłużeniu (zob. postanowienie SA w Krakowie z 06.03.2018., II AKz 104/18, Legalis 1856015). Nie budzi zatem wątpliwości w realiach rozpoznawanej sprawy konieczność weryfikacji podstaw stosowania tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego T. J., zarówno w kontekście istnienia przesłanek pozytywnych ogólnych z art. 249 k.p.k., jak i pozytywnych szczególnych z art. 258 k.p.k., a także wystąpienia negatywnych przesłanek szczególnych z art. 259 k.p.k.

Ponadto, jak słusznie sugeruje skarżący w części motywacyjnej zażalenia, przepis art. 257 § 1 k.p.k. wyrażający dyrektywę minimalizacji tymczasowego aresztowania, stosownie do której izolacja w ramach aresztu powinna być stosowana w ostateczności, gdy inne (wolnościowe) środki zapobiegawcze nie będą w stanie zabezpieczyć prawidłowego toku postępowania karnego - nakłada na sąd stosujący i sąd przedłużający tymczasowe aresztowanie obowiązek rozważenia, czy dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania jurysdykcyjnego konieczne jest stosowanie tymczasowego aresztowania, czy też wystarczający jest inny środek o charakterze wolnościowym. W konsekwencji, gdy okoliczności sprawy zmieniły się w taki sposób, że wystarczające jest dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania stosowanie innych środków zapobiegawczych, tymczasowe aresztowanie należy niezwłocznie zmienić na inny środek zapobiegawczy.

Przypomnieć więc w powyższym kontekście trzeba, że obowiązek przedstawienia dowodów świadczących o dużym prawdopodobieństwie popełnienia przez podejrzanego T. J. przestępstwa opisanego we wniosku prokuratora o przedłużenie tymczasowego aresztowania oraz przytoczenie okoliczności faktycznych i prawnych wskazujących na istnienie podstaw i konieczność stosowania aresztu, o których mowa w art. 251 § 3 k.p.k., odnosi się nie tylko do postanowienia o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego, ale również do rozstrzygnięcia podejmowanego na wniosek prokuratora w trybie art. 263 § 2 k.p.k. o przedłużeniu aresztu i wymusza na sądzie szczególnie wnikliwą ocenę konieczności stosowania wobec podejrzanego tymczasowego aresztowania, przy uwzględnieniu, czy w okolicznościach konkretnej sprawy istnieje realne zagrożenie dla przebiegu postępowania, wolności i praw innych osób, jak również bezpieczeństwa publicznego. Inne rozumienie treści art. 263 § 2 k.p.k. nie spełniałoby konstytucyjnego standardu

jasności, kompletności i precyzji unormowania ustawowego (postanowienie SA w Krakowie z 8.08.2022., II AKz 533/22, Legalis 2712785).

W realiach rozpoznawanej sprawy nadal aktualna pozostaje ogólna przesłanka (dowodowa) stosowania tymczasowego aresztowania określona w art. 249 § 1 k.p.k., dotycząca wysokiego prawdopodobieństwa, że podejrzany popełnił zarzucane mu przestępstwo, która to znajduje wyraz w dowodach z wyjaśnień współpodejrzanych N. N.-D. i K. D., stanowiących podstawę zastosowania aresztu, jak też w kolejnych dowodach: konfrontacji podejrzanych K. D. i T. J. (k. 1843-1845), zeznaniach K. S. (k. 1874-1875), wyjaśnieniach M. F. (k. 1878-1879) - zgromadzonych od czasu wydania postanowienia o zastosowaniu izolacyjnego środka zapobiegawczego, które wymienionego wyżej wysokiego prawdopodobieństwa nie obniżyły, ani nie zniwelowały. Skoro w postępowaniu dotyczącym przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania, istnienie wymaganych przesłanek ogólnej i szczególnych oceniane nie jest całościowo za każdym razem - w tym zakresie orzeczono już prawomocnie - lecz jedynie w kontekście wpływu na nie nowych faktów i dowodów ujawnionych od czasu wydania poprzedniego rozstrzygnięcia w tym przedmiocie, to wystarczająca jest konstatacja, że materiał dowodowy zgromadzony w toku śledztwa potwierdza zasadność wystąpienia prokuratora.

Pozyskane dowody oraz dalszy bieg śledztwa nie prowadzą do wniosku, że nastąpiło zniwelowanie bądź osłabienie obydwóch szczególnych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania, na które wskazał prokurator w swoim wniosku, a które uzasadniają potrzebę zabezpieczenia prawidłowego i niezakłóconego toku postępowania przygotowawczego (śledztwa). Wymaga w tym miejscu podkreślenia, że wykazanie dowodowe dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez podejrzanego T. J. zarzucanego mu przestępstwa nie budzi wątpliwości, a konieczność zabezpieczenia dalszego prawidłowego toku postępowania przygotowawczego (śledztwa), jest bezsporna. Od ostatecznego orzeczenia w przedmiocie przedłużenia stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego względem oskarżonego nie ujawniły się dowody, które nakazywałyby negatywną weryfikację zajętego w tym zakresie stanowiska. Wobec wielokrotnego badania i drobiazgowego omawiania tej kwestii we wspomnianych rozstrzygnięciach procesowych Sąd Apelacyjny powstrzyma się od czynienia szerszych wywodów na temat zmaterializowania się w niniejszej sprawie przesłanki z art. 249 § 1 k.p.k., akceptując te wyrażone w poprzednich judykatach.

Rację ma Sąd Okręgowy, że na swoim znaczeniu nie straciła prognoza dotycząca surowości kary grożącej podejrzanemu. Stoi on pod zarzutem popełnienia przestępstwa z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, z którego popełnienia miał uczynić sobie stałe źródło dochodu, granice więc ustawowego zagrożenia przekraczają próg określony w art. 258 § 2 k.p.k. Rzecz natomiast w tym, że w realiach sprawy wystąpienie rzeczowej przesłanki nie jest związane z samym ustawowym zagrożeniem, lecz realnością, że kara tego rodzaju zostanie mu wymierzona w przypadku potwierdzenia jego sprawstwa wynikami przewodu sądowego. Popełnienie przestępstwa, które zostało uprawdopodobnione w stopniu wysokim, przy zważeniu na ilość substancji psychotropowych (nie mniej niż 10 kg), przy zważeniu na ich rodzaj (mefedron), jak też wynikające z relacji osobowych niewątpliwie rozciągnięcie tych zachowań w czasie, przy sygnalizowanym już uczynieniu z przestępstwa stałego źródła dochodu, w pełni urealnia prognozę co do wymierzenia mu surowej kary pozbawienia wolności w rozumieniu art. 258 § 2 k.p.k.

Obawa o wymierzenie podejrzanemu surowej kary, co jest jak wyżej wskazano realne, ma natomiast ciągle przełożenie na występującą w sprawie przesłankę mactwa procesowego, w rozumieniu art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k., realnie może bowiem rzutować na podjęcie przez podejrzanego działań godzących w prawidłowy i niezakłócony tok postępowania. Za powyższym przemawia charakter przedmiotowej sprawy, związanej z obrotem narkotykami, w który to przestępny proceder o pokaźnych rozmiarach i - jak wynika z analizy akt sprawy - o relatywnie wysokim stopniu profesjonalizowania, zaangażowanych zostało szereg osób występujących w przedmiotowej sprawie, w odniesieniu do których prowadzone są czynności organów procesowych. Nadto, uzupełniając powyższe, w pełni uzasadnia stanowisko co do występowania obawy mactwa, także układ personalny pomiędzy występującymi w sprawie osobami ze środowiska trudniącego się stanowiącą przedmiot postępowania produkcją oraz obrotem substancjami psychotropowymi w znacznych ilościach, także tymi obciążającymi podejrzanego, jak i tymi w odniesieniu do których prowadzone są działania organów procesowych. W odniesieniu do każdego z nich podejrzany, mający istotną wiedzę o co najmniej niektórych elementach przestępnego procederu, w tym osób w nim uczestniczących, może podejmować

działania mające na celu destabilizację niezakłóconego toku postępowania przygotowawczego, a w szczególności ustalenie rudymetrycznych okoliczności przedmiotowej sprawy.

Zwłaszcza jeśli się zważy, iż obawa matactwa procesowego może zachodzić nawet w sytuacji, gdy podejrzany przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów i złożył obszerne wyjaśnienia (zob. postanowienie SN z 5.11.2021., I KZ 53/21, Legalis 26888650), a Sąd Apelacyjny w swoim orzecznictwie przyjmuje, że w obawie matactwa mieści się ryzyko podjęcia bezprawnych zachowań, przed którymi należy zabezpieczyć postępowanie poprzez stosowanie tymczasowego aresztowania. Warunkiem stosowania tymczasowego aresztowania nie jest pewność co do utrudniania postępowania, ale stan „uzasadnionej obawy” (art. 258 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.), który wynikać może z okoliczności, jakie wskazał Sąd Apelacyjny. Niezasadnie zatem skarżący zarzucił obrazę art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. wyrażającą się w przekonaniu, że w stosunku do podejrzanego T. J. nie występuje uzasadniona obawa matactwa w sytuacji, w której podejrzany przyznał się w zasadniczej mierze do zarzucanych mu czynów.

Oceniając natomiast powody, dla których prokurator wystąpił z wnioskiem o przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania stwierdzić należało, że te w pełni usprawiedliwiają zgłoszone żądanie. W kontekście treści art. 263 § 2 k.p.k. sąd, przedłużając tymczasowe aresztowanie, obowiązany jest skontrolować przebieg dotychczasowego postępowania karnego przez pryzmat dyrektywy szybkości oraz ocenić, czy okoliczności przedstawione przez prokuratora we wniosku o przedłużenie tymczasowego aresztowania nie zostały zawinione przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze. Zgodnie z powołanym przepisem, jeżeli ze względu na szczególne okoliczności sprawy nie można było ukończyć postępowania przygotowawczego w terminie określonym w 3 miesiące, to na wniosek prokuratora, sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy, gdy zachodzi tego potrzeba, może przedłużyć tymczasowe aresztowanie na okres, który łącznie nie może przekroczyć 12 miesięcy. W tym stanie rzeczy trzeba stwierdzić, iż Sąd Okręgowy trafnie dostrzegł, że zachodzi jeszcze potrzeba realizacji niektórych, wymienionych w części motywacyjnej zaskarżonego postanowienia czynności procesowych, których możliwość wcześniejszego wykonania była obiektywnie niemożliwa. Podkreślenia przy tym wymaga, że czynności dowodowe śledztwa zostały w sprawie zaplanowane, przeprowadzane są sprawnie i znajdują swe uzasadnienie w skompletowanym dotychczas materiale dowodowym, a długotrwałość i znużenie czynności dowodowych jest wypadkową specyfiki przedmiotowej sprawy, wiążącej się z jej wielowątkowością, bardzo ograniczoną skłonnością części osób uczestniczących w procedurze do współpracy z organami ścigania, związaną z poziomem lojalności wobec grupy oraz koniecznością pozyskiwania i analizy dowodów (danych), ze swej istoty bardziej złożonych i obszernych niż wyłącznie relacje osobowe, jak też koniecznością szczegółowej weryfikacji informacji przekazywanych przez osoby, które podjęły współpracę z organami ścigania. Zważając na zakres planowanych czynności, wnioskowany okres prolongaty aresztu tymczasowego, uznać więc należało za adekwatny i uzasadniony.

Oczywiście desygnaty określenia definicyjnego „szczególne okoliczności sprawy”, nie zostały normatywnie dookreślone, ale nie ulega wątpliwości, że każdorazowo muszą być odnoszone do okoliczności konkretnej sytuacji procesowej. Zwłaszcza, że treść art. 263 § 2 k.p.k. nie wskazuje żadnych kryteriów oceny, a zatem jest to zwrot niedookreślony o charakterze wartościującym. Oznacza to, że pojęcie „szczególne okoliczności sprawy” stanowi swoistego rodzaju klauzulę generalną, pozostawiając sądowi rozstrzygającemu wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania dość szeroki zakres uznaniowości. Nie ma więc zasadniczo znaczenia liczba wymagających przeprowadzenia czynności dowodowych, w tym liczba wymagających zlecenia i przeprowadzenia ekspertyz, lecz o rodzaj i charakter badanych okoliczności, stopień trudności odtworzenia prawdziwych okoliczności faktycznych zdarzenia, stopień skomplikowania zdań stawianych biegłym, wartość i przydatność ujawnionych dowodów w tym, czy prowadzą one ustaleń pewnych, czy też rodzą kolejne wątpliwości i potrzebę poszukiwania dalszych dowodów, a niekiedy do powoływania kolejnych biegłych. Zasadne zatem będzie uznanie, że w sprawie występują szczególne okoliczności, w rozumieniu art. 263 § 2 k.p.k., jeżeli planowo i bez nieuzasadnionej zwłoki realizowane czynności dowodowe nie prowadzą do odtworzenia okoliczności zdarzenia w sposób pewny i nie budzą wątpliwości, zaś usunięcie utrzymujących się wątpliwości co do faktów o istotnym znaczeniu poznawczym, determinuje podejmowanie dalszych działań dowodowych, których efektem finalnym ma być przekonanie o dokonaniu prawdziwych ustaleń we wszystkich kwestiach warunkujących zakończenie śledztwa i skonkretyzowanie zarzutów aktu oskarżenia. Inaczej

rzecz tę ujmując, o wystąpieniu „szczególnych okoliczności sprawy” decydować też mogą i na ogół decydują, rzeczywiste trudności poznawcze w dochodzeniu do ustaleń opartych na faktach prawdziwych, a zarazem takich faktach, bez ustalenia których nie jest możliwe osiągnięcie tego stopnia pewności w kwestii sprawstwa i winy podejrzanego, które warunkuje zakończenie postępowania i jego umorzenie bądź też wniesienie aktu oskarżenia (postanowienie SA w Krakowie z 8.08.2022., II AKz 533/22, Legalis 2712785).

Mając dodatkowo na względzie, że według art. 263 § 2 k.p.k., podstawę przedłużenia tymczasowego aresztowania mogą stanowić istotne przeszkody niemożliwe do usunięcia przez organ prowadzący postępowanie, które już zaistniały, a nie te, które ewentualnie mogą wystąpić (postanowienie SA w Katowicach z 23.04.2003 r., II Ako 148/03, OSA 2004/4/26), Sąd Apelacyjny podziela także zawarte w postanowieniu Sądu Okręgowego przekonanie, że dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego T. J. jest koniecznością procesową, znajdującą pełne uzasadnienie zarówno faktyczne, jak też prawne. Zakończenie postępowania przygotowawczego wymaga bowiem przeprowadzenia dalszych niezbędnych dla wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz istotnych z punktu widzenia odpowiedzialności karnej podejrzanego T. J. czynności procesowych, których nie zdołano wykonać do chwili obecnej z przyczyn natury obiektywnej, nie zaś z niewłaściwej organizacji czy nieprawidłowego planowania kolejnych czynności procesowych.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na uwadze, a zwłaszcza uwzględniając intensywność obaw wskazanych powyżej, oczywistym jest, że tok postępowania karnego, toczącego się w niniejszej sprawie, musi być na etapie postępowania przygotowawczego skutecznie zabezpieczony i - uwzględniając charakter oraz intensywność opisanych powyżej obaw - tylko dalsze tymczasowe aresztowanie podejrzanego T. J. jest w stanie sprostać tym wymogom. Żaden inny środek zapobiegawczy o charakterze nieizolacyjnym nie jest w stanie zapewnić prawidłowego toku prowadzonego postępowania. A zatem w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dyspozycji art. 257 § 1 k.p.k., który zawiera tzw. dyrektywę adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej oskarżonego, wyrażającą się w nakazie dokonywania przez sąd oceny potrzeby oraz celowości utrzymywania środka zapobiegawczego oraz uchylenia lub zmiany tego środka w chwili, gdy ustaną przyczyny jego zastosowania (J. K., Dyrektywa adaptacji środka zapobiegawczego do sytuacji procesowej, Prokuratura i Prawo 2003/12, s. 64-72). Oczywistym jest przecież, że z punktu widzenia normatywnego i faktycznego, organ procesowy, którym w realiach rozpoznawanej sprawy jest Prokuratura Okręgowa w Tarnowie, ma obowiązek ciągłego kontrolowania zasadności stosowania środka zapobiegawczego i gdy tylko dojdzie do wniosku, że jego utrzymywanie jest nieuzasadnione, jest zobligowany do jego uchylenia lub zmiany. Tak więc w realiach sprawy istnienie w momencie podejmowania decyzji procesowej o wystąpieniu z wnioskiem o przedłużenie tymczasowego aresztowania przesłanek do dalszego stosowania tego najostrożniejszego środka zapobiegawczego nie oznacza bowiem zwolnienia Prokuratora Okręgowego w Tarnowie od obowiązku ciągłej kontroli zasadności stosowania tego środka (zob. wyrok SN z 24.01.2007., II KK 152/06, LEX 249199).

Na zakończenie trzeba wskazać, że brak jest w sytuacji procesowej podejrzanego T. J. negatywnych przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania określonych w art. 259 § 1 i § 2 k.p.k. Brak jest bowiem podstaw faktycznych do twierdzenia, że izolacja podejrzanego w warunkach tymczasowego aresztowania stwarza realne zagrożenia dla jego życia i zdrowia. W konsekwencji, zarówno sytuacja osobista, jak i procesowa oskarżonego, nie stanowi poważnego niebezpieczeństwa dla jego zdrowia lub życia (argument z art. 259 § 1 pkt 1 k.p.k.), ani też nie niesie ze sobą wyjątkowo ciężkich skutków dla niego lub jego najbliższej rodziny (argument z art. 259 § 1 pkt 2 k.p.k.). Nie można przy tym zapominać, iż uchylenie tymczasowego aresztowania nie może nastąpić w każdym wypadku wystąpienia skutków niekorzystnych dla aresztowanego lub jego najbliższych, ale tylko wtedy gdy skutki te są wyjątkowo ciężkie, a fakty je uzasadniające są wykazane, przy czym wykazanie ich obciąża stronę, która domaga się ich zastosowania i w konsekwencji to na oskarżonym lub na jego obrońcy ciąży obowiązek przedstawienia i udowodnienia okoliczności w tej materii. Nie jest bowiem rzeczą sądu rozstrzygającego w kwestii incydentalnej, a dotyczącej stosowania środków zapobiegawczych, stałe kontrolowanie sytuacji rodzinnej oskarżonego (por. postanowienie SA w Katowicach z 29.02.2012., II AKz 123/12, Legalis 486834).

Z tych wszystkich względów i na mocy powołanych przepisów Sąd Apelacyjny orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia.